

📄 ชื่อผลงานวิจัย (ไทย)

ผลของการเรียนการสอนบูรณาการจริยธรรมต่อความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4

📄 ชื่อผลงานวิจัย (อังกฤษ)

The Effect of Ethical Intregrated Instruction on Ethical Decision Making Ability in Nursing Prectice of Fourth Year Nursing Students

📄 ชื่อนักวิจัย

จินตนา ทองเพชร

📄 ปีที่ผลงานวิจัยเสร็จ

พ.ศ. 2552

📄 ประเภทของงานวิจัย

อื่นๆ

📄 คำสำคัญ

จริยธรรม

📄 ความเป็นมา/หลักการและเหตุผล

การเรียนการสอนบูรณาการจริยธรรม เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้หลักการ บูรณาการทั้งวิธีการสอน และบูรณาการเนื้อหาจริยธรรมในรายวิชาอื่นๆ เน้นการพัฒนาทักษะการตัดสินใจเชิงจริยธรรม โดยการเริ่มจากให้ผู้เรียนตระหนักรู้ และเข้าใจค่านิยมของตนเองและผู้อื่นก่อน ต่อจากนั้นเป็นการพัฒนาความสามารถในการวิพากษ์วิจารณ์สถานการณ์ที่เป็นความขัดแย้งเชิงจริยธรรม และสุดท้ายเป็นการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะการตัดสินใจเชิงจริยธรรม กิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าวจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพในการตัดสินใจของตนเอง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง นับว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความสอดคล้องของวิธีการสอนกับศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจ อีกทั้งยังมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นและนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจเชิงธรรมดังผลการศึกษาของ Fry (1994) ซึ่งศึกษาการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรม พบว่า การสอนที่ให้นักศึกษาตรวจสอบแนวคิด ค่านิยมของตนเอง ฝึกการไตร่ตรองทางจริยธรรม การพัฒนาทักษะการให้เหตุผลทางจริยธรรมนำไปสู่การพัฒนาการตัดสินใจเชิงจริยธรรมต่อประเด็นขัดแย้งต่างๆ แสดงว่าการปฏิบัติเมื่อผู้เรียนต้องเผชิญกับสถานการณ์จริง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Rath, Harmin and Simon (1966) ที่พบว่า การวิเคราะห์ค่านิยมเป็นขั้นแรกที่จะนำมาพิจารณาเมื่อต้องเผชิญกับข้อขัดแย้งเชิงจริยธรรม ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การเรียนการสอนบูรณาการจริยธรรมสามารถส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้จริง ดังนั้น

หากนำกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการสอนในคลินิก เพื่อการฝึกปฏิบัติการพยาบาล น่าจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมสูงกว่าที่ได้รับจากการสอนตามปกติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ก่อนและหลังการเรียนการสอนบูรณาการจริยธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - experimental design) แบบกลุ่มเดียว วัตก่อนและหลังการทดลอง (The one group pretest - posttest design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2551 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 58 คน วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี

วิธีการวิจัย

ระยะที่ 1 การเตรียมการทดลอง ผู้วิจัยเตรียมการทดลองโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1.1 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับรองผู้อำนวยการด้านการสอน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและขอความร่วมมือในการวิจัย
- 1.2 ติดต่อประสานงานกับอาจารย์ที่ปรึกษาชั้นปีที่ 4 และอาจารย์ผู้รับผิดชอบวิชาการรักษาพยาบาลเบื้องต้นเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัยแล้วจึงกำหนดวัน เวลาเพื่อชี้แจงนักศึกษา
- 1.3 ผู้วิจัยพบกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ และเพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างลงลายมือชื่อเข้าร่วมการวิจัย หลังจากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดทำแบบทดสอบอัตนัยประยุกต์ เพื่อวัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมก่อนได้รับการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้แจกและเก็บแบบสอบอัตนัยประยุกต์ด้วยตนเอง

ระยะที่ 2 การทดลอง ผู้วิจัยพบกลุ่มตัวอย่างตามแผนการสอนบูรณาการจริยธรรมที่สร้างขึ้น จำนวน 4 ครั้ง

ระยะที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 3.1 ผู้วิจัยพบกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและทดสอบความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 หลังสิ้นสุดการดำเนินการทดลอง 1 วัน เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของผลการทดลองโดยใช้แบบวัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลชุดเดิม (Posttest)
- 3.2 รวบรวมแบบสอบอัตนัยประยุกต์วัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลที่นักศึกษาทำเรียบร้อยแล้ว นำมาตรวจให้คะแนนตามโมเดลคำตอบที่กำหนดไว้
- 3.3 จัดเตรียมตารางวิเคราะห์ข้อมูล แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย

ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนบูรณาการจริยธรรม หลังการทดลอง ($\bar{X} = 65.24$) สูงกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 41.36$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ภายหลังจากการเรียนการสอนบูรณาการจริยธรรมสูงกว่าก่อนการสอน

ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลหลังได้รับการเรียนการสอนบูรณาการจริยธรรมสูงกว่าก่อนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 1) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การเรียนการสอนบูรณาการจริยธรรมมีประสิทธิผล กล่าวคือมีลักษณะเด่นที่การจัดการเรียนการสอนใช้หลักการบูรณาการทั้งวิธีการสอนและบูรณาการเนื้อหาจริยธรรมเข้าไปในรายวิชา โดยวิธีการสอดแทรกเนื้อหาจริยธรรมในส่วนของกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 3 ชั้น คือ ชั้นวิเคราะห์ค่านิยม เป็นชั้นที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการการเรียนรู้เชิงเจตคติ (Affective learning) ผู้เรียนมีการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม เกิดการรับรู้ค่านิยมพื้นฐานของตนเองและของเพื่อนผู้เรียน ตลอดจนเรียนรู้การแสดงออกที่สอดคล้องกับค่านิยมอื่นๆ ชั้นสืบสอบทางจริยธรรม เป็นชั้นที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงการคิด (Cognitive learning) เป็นการคิดเชิงวิเคราะห์ วิจาร์ณ (Critical thinking) จากกิจกรรม ทั้งนี้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ไตร่ตรองสถานการณ์จริยธรรม โดยนำหลักการทางจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพมาเป็นเกณฑ์สำหรับการวิเคราะห์ และขั้นสุดท้ายเป็นชั้นที่นักศึกษาได้เรียนรู้ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหา (Decision making and problem solving) ดังนั้น การใช้กรณีศึกษามาฝึกกระบวนการค้นหาผลลัพธ์ของการตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา (Fry, 1994) เมื่อนักศึกษาต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นประเด็นขัดแย้งเชิงจริยธรรม จึงทำให้นักศึกษามีการตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงบทบาทของตนเองได้ดีขึ้น สอดคล้องกับ Robin (1991) ที่กล่าวว่าการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นเทคนิคการสอนแบบหนึ่งที่เน้นความสนใจความสามารถและความต้องการของผู้เรียน มีการผสมผสานเนื้อหาวิชาในแง่มุมต่างๆ อย่างสัมพันธ์กัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดนำไปสร้างหลักการของตนเอง เรียนรู้การตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

ส่วนความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลจำแนกตามกระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรมพบว่า ภายหลังจากการเรียนการสอนบูรณาการจริยธรรมแล้ว นักศึกษาพยาบาลมีความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลทุกขั้นตอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 2) ซึ่งอธิบายได้ว่า การเรียนการสอนบูรณาการจริยธรรม เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง เริ่มจากการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้ระดมความคิดร่วมกัน มีการวิเคราะห์วิจาร์ณเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มย่อย กระตุ้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น สร้างความคิดรวบยอด การลงมือปฏิบัติกิจกรรมและการแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้รับจากผู้อื่น โดยผู้สอนเป็นผู้แนะนำสนับสนุน ใช้คำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมุ่งค้นหาวิธีการตัดสินใจ สรุปเป็นผลลัพธ์ของการตัดสินใจร่วมกัน (Fry, 1994) ผู้เรียนนำกระบวนการเรียนรู้และทักษะที่ได้พัฒนาความสามารถในการตัดสินใจได้สอดคล้องกับกระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรม นอกจากนั้นการที่ผู้เรียนมีการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันทำให้สามารถพัฒนาความรู้ เจตคติ การวิเคราะห์ไตร่ตรอง ฝึกทักษะการตัดสินใจร่วมกันจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อต้องเผชิญกับประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมผู้เรียนจะตัดสินใจแก้ปัญหาได้ (Ellis, 1998) สอดคล้องกับ Knowes (1975) ที่ให้ความเห็นไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทั้งด้านความคิด ความเชื่อ ทศนคติ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เปลี่ยนประสบการณ์และพฤติกรรมด้วยตนเอง สร้างกลยุทธ์การเรียนรู้นำไปสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงและทักษะการตัดสินใจแก้ปัญหา และสอดคล้องกับ Thompson and Thompson

(1989) ที่กล่าวว่า การสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะทางจริยธรรม ค่านิยม ประเด็นจริยธรรม การเข้าถึงความรู้สึกของการวิเคราะห์ประเด็นจริยธรรม การเลือกทางปฏิบัติในการแก้ปัญหาทางจริยธรรมสามารถพัฒนาการตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้

ส่วนการสอนตามปกติซึ่งส่วนใหญ่เป็นการสอนแบบบรรยายที่มีกิจกรรมในระหว่างการสอนส่วนใหญ่อยู่ที่ผู้สอน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับเนื้อหาให้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ในเรื่องที่เรียน ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ชัดเจนในการสอนสอดแทรกจริยธรรม ซึ่งการสอนเพื่อเพิ่มทักษะการตัดสินใจเชิงจริยธรรมนั้นเป็นเรื่องอิสระของผู้สอนแต่ละคนที่จะนำมาปฏิบัติ สอดคล้องกับผลการประชุมการพยาบาลศาสตร์ศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 3 (2544) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะเชิงจริยธรรมโดยทั่วไปจะจัดแยกส่วน สอนทฤษฎีจริยธรรมและจริยศาสตร์เบื้องต้นเท่านั้น ยังไม่มีการชี้ให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะทางจริยธรรม ค่านิยมและธรรมชาติของตนเอง ตลอดจนการวิเคราะห์ที่ไตร่ตรองประเด็นจริยธรรมต่างๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้การตัดสินใจและแก้ปัญหาเชิงจริยธรรมได้

กล่าวได้ว่าการเรียนการสอนบูรณาการจริยธรรม สามารถพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้ จึงเป็นการสอนรูปแบบหนึ่งที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการการเรียนการสอนทางการพยาบาลเพื่อพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ซึ่งเป็นความสามารถที่สำคัญสำหรับผู้ที่จะเป็นพยาบาลวิชาชีพในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน : ควรนำการเรียนการสอนบูรณาการจริยธรรม ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ รวมทั้งใช้ในการสอนนักศึกษาทุกชั้นปี สถาบันการศึกษาควรมีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกันในการกำหนดเนื้อหาจริยธรรมที่จะนำไปสอดแทรกในแต่ละรายวิชาให้มีความสอดคล้องกับปรัชญาของหลักสูตร
2. ด้านผู้สอน : ควรมีการเตรียมความพร้อมในการสอนบูรณาการจริยธรรม โดยการทำความเข้าใจกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละชั้นอย่างชัดเจน วางแผนการสอนล่วงหน้า จัดเนื้อหาจริยธรรมที่จะนำไปสอดแทรกในแผนการสอนให้สัมพันธ์กับรายวิชา
3. ด้านผู้เรียน : ต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ โดยผู้สอนต้องเป็นผู้กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความเป็นตัวของตัวเองในการแสดงความคิดเห็น และพิจารณาในการตัดสินใจ พัฒนาให้รู้จักใช้เหตุผล แสดงความเชื่อมั่นต่อสิ่งที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการนำการเรียนการสอนบูรณาการจริยธรรมไปใช้ในการสอนทางคลินิก โดยให้นักศึกษาฝึกทักษะการตัดสินใจเชิงจริยธรรมโดยใช้สถานการณ์จริงที่พบในหอผู้ป่วยที่เหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนและรายวิชาที่ฝึกปฏิบัติ
2. ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนและผู้สอนในการเรียนการสอนบูรณาการจริยธรรม
3. ศึกษาเกี่ยวกับการสอนบูรณาการจริยธรรมเพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถด้านอื่นๆ เช่น การให้เหตุผลทางจริยธรรม ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ความสุขในการเรียน เป็นต้น